

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษาจัดเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างสรรค์บุคคลให้เป็นคนที่มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ ทั้งที่คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า

การศึกษาคือเครื่องมืออันสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หรือการเมือง เพราะการพัฒนาในทางต่าง ๆ ของอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใต้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา¹

ดังนั้นรัฐบาลไม่ว่าประเทศใดก็ตามจึงได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนของประเทศโดย อาศัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ เพื่อให้ได้คนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพไปใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติต่อไป²

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2528), คำนำ.

²จิกกร ตั้งเกษมสุข, "วิทยาลัยครูกับการเป็นสถาบันอุดมศึกษา", วารสารครูศาสตร์ 12: 3 (มกราคม-มีนาคม 2527), หน้า 111.

อย่างไรก็ตามการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพได้ก็เพียงใคนั้นคงอาศัยครู เป็นกำลังสำคัญ ทั้งนี้เพราะครู เป็นสื่อกลาง สำคัญที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาด้านตัวผู้เรียน¹

นอกจากนั้น ไททฤษฎ์ สีนลารัตน์ ได้กล่าวเปรียบเทียบถึงคุณภาพและบทบาท ของครูในอดีตและปัจจุบันว่า

ในอดีตนั้นสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงน้อย ครูสามารถสร้างบุคลิก ค่านิยมและคุณธรรมให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ครูในอดีตจึง มักได้รับการยกย่องว่าเป็น "ปูชนียบุคคล" คือเป็นครูทั้งกาย ใจ วิชาญาณ และจิตสำนึก แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบัน สังคมเปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็ว ทำให้สภาพแวดล้อม ค่านิยม และแนวความคิด ความเชื่อของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปควาย เป็นเหตุให้เกิด ความสับสนในบทบาท แนวคิด ความเชื่อ และค่านิยมของครู จะ ยึดถือความเชื่อและค่านิยมแบบเก่า หรือจะยอมรับสภาพการ เปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ จึงจะเหมาะสม²

และจากผลการสัมมนาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกรรมการ ฝึกหัดครูคนหนึ่งพบว่า "แม้แต่ผู้บริหาร อาจารย์ในสถาบันการฝึกหัดครูก็มีจำนวนไม่น้อย ที่ยังสงสัยในบทบาท ความรับผิดชอบ และค่านิยมของตนเอง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นใน การปฏิบัติงาน³

¹สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู, "โครงการ ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู" (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2523), หน้า 1. (อัครสำเนา)

²ไททฤษฎ์ สีนลารัตน์, "เพื่ออนาคตของสังคมไทยเราต้องสร้างครูที่มี วิชาญาณไม่ใช่หุ่นยนต์" เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ เรื่องครูศึกษากับอนาคต ของประเทศ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 9-11 กรกฎาคม 2527), หน้า 9. (อัครสำเนา)

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรรมการฝึกหัดครู รายงาน การสัมมนาเรื่องแนวโน้มของกรมการฝึกหัดครู" (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2520), คำนำ. (อัครสำเนา)

จะเห็นว่าปัญหา ดังกล่าวเหล่านี้เป็นเรื่องสัมพันธ์ของบทบาท แนวคิดและความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของครูนั่นเอง ทั้งนี้ก็เพราะว่าเรื่องบทบาท แนวคิดและความเชื่อทางการศึกษาก็คือ เรื่องของปรัชญาการศึกษา¹ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สถาบันการฝึกหัดครูเท่านั้นที่จะเป็นศูนย์กลางให้เกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลงบทบาท แนวคิด และความเชื่อต่าง ๆ ทางการศึกษาของครูและผู้บริหาร ได้เหมาะสม นอกจากนั้นสถาบันการฝึกหัดครู ยังเป็นศูนย์กลางสำคัญในการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สำหรับการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ก็เพราะว่าสถาบันการฝึกหัดครูเป็นศูนย์กลางของระบบการศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการผลิตครูที่จะออกไปสู่ระบบการศึกษาในทุกระดับ ดังนั้นการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ทางการศึกษา จึงสามารถทำได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพโดยการดำเนินการผ่านระบบการฝึกหัดครู²

แต่ปัจจุบันสถาบันการฝึกหัดครูมักถูกวิพากษ์วิจารณ์เสมอว่า ช่างจุกจิก แนวคิดหรือทิศทางทางการศึกษาที่แน่นอน กล่าวคือมักจะผลิตครูออกมาไม่ตรงกับความต้องการหรือเกินความต้องการของผู้ใช้ หรือผลิตครูออกมาไม่ได้มาตรฐานจากคุณภาพ³ ซึ่งก็หมายความว่า ถ้าจัดการศึกษาโดยชาคปรัชญาการศึกษาเป็นหลักแล้ว ย่อมส่งผลเสียถึงการพัฒนาการศึกษาโดยส่วนรวม ทั้งนี้ก็เพราะว่าปรัชญาการศึกษานั้นทำหน้าที่เป็น มีคฤเทศก์นำทางในการจัดการศึกษาและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน การ

¹ Oliver S.I. Kenberry, American Education Foundation: an Introduction (Columbus, Ohio :Bell and Howell Company, 1974), p.355.

² Adam Curl, Educational Strategy For Developing Societies: A study of Educational and Social Factors in Relation to Economic Growth (London: Tavicoek Publication, 1976), p.174.

³ จิน ชำเพชร, "สถานการณ์การฝึกหัดครูและทิศทางที่จะก้าวต่อไปของการฝึกหัดครู" คุรุปริทัศน์ 5: 7 (พฤษภาคม 2525), หน้า 47-48.

จัดประสบการณ์ในชั้นการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนมากที่สุด¹ และการนำเอาปรัชญาการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็น เพราะถ้าหากผู้บริหาร หรือครู มีแนวคิดความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาอย่างไร ก็จะกำหนดแนวทางของการเรียน การสอนไปตามแนวปรัชญาที่ตนเองยึดถือ²

ดังนั้นการส่งเสริมความรู้ทางปรัชญาการศึกษาให้กับผู้บริหาร หรืออาจารย์ ในสถาบันการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าผู้บริหาร หรืออาจารย์มีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ถูกต้องเหมาะสม ก็ย่อมจะแสดงพฤติกรรมการสอนตามความเชื่อที่ตนยึดถือ ทั้งนี้ก็เพราะว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะทำอย่างที่คุณเองศึคอยู่เสมอ และความคิดนั้น ๆ ก็มีอำนาจและอิทธิพลในการตัดสินใจของมนุษย์³

จะเห็นว่าปรัชญาการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหาร อาจารย์ ตลอดจนถึงผู้เรียน ทั้งที่วัชรี กระจุกงาม ไกลสรุปความสำคัญและบทบาทของปรัชญาการศึกษาไว้ว่า

1. ปรัชญาการศึกษาช่วยให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการ ศึกษาศึกษา เช่น นักการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและครู อาจารย์เข้าใจตรงกัน
2. ปรัชญาการศึกษาบ่งบอกถึงจุดประสงค์ในการ จัดการศึกษาว่าจะให้การศึกษาเป็นไปเพื่ออะไร

¹ วิทยุ สาทร, "วิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาไทย" เอกสารประกอบ วิชาวิเคราะห์ปรัชญาการศึกษาไทย (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 1. (อัครสาเนา)

² วิทยุ สาทร, การบริหารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: มส. การพิมพ์, 2525), หน้า 99.

³ อรสา สุขเปรม, "ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา กับคำรายงานพฤติกรรมการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู เขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 110.

3. ปรัชญาการศึกษาช่วยสร้างค่านิยม อันจะเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาใดถูกของ
4. ปรัชญาการศึกษาให้แนวทางหรือบ่งบอกถึงลักษณะขององค์ประกอบทางการศึกษา กระบวนการการเรียนการสอนและความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา กับสังคม
5. ปรัชญาการศึกษาแสดงให้เห็นถึงลักษณะและคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาลักษณะของความคึกและค่านิยมเป็นอย่างไร
6. ปรัชญาการศึกษาช่วยเป็นเกณฑ์เพื่อใช้ในการพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์และประเมินผลการศึกษา¹

ศักดิ์ ประจักษ์ประธานพร โฉกกล่าวถึงความสำคัญของปรัชญาการศึกษาไว้ว่า

1. ปรัชญาการศึกษาช่วยวางรูปแบบให้การศึกษ
2. ปรัชญาการศึกษาช่วยสร้างภาพรวมที่สมบูรณ์และกลมกลืนให้กับเป้าหมายและเทคนิคทางการศึกษา²

นอกจากนั้น ไททूरย์ สินลาวัณน์ โฉกกล่าวถึงคุณค่าของปรัชญาการศึกษาไว้หลายประการดังนี้

1. ปรัชญาการศึกษาช่วยในการตั้งคำถาม ทั้งข้อสงสัยข้อแวนคึกหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาได้อย่างลึกซึ้ง
2. ปรัชญาการศึกษาช่วยให้เกิดความเข้าใจข้อแวนคึก และกิจกรรมทางการศึกษาที่เป็นอยู่ชัดเจนยิ่งขึ้น และยังช่วยขจัดความกำกวมในการศึกษาให้น้อยลงด้วย
3. ปรัชญาการศึกษาช่วยขจัดความไม่สอดคล้องกันในวงการการศึกษา เพราะผู้ที่ศึกษาปรัชญาการศึกษาอย่างลึกซึ้ง จะขจัดปัญหาความไม่สอดคล้องนี้ได้

¹วัชรวิ กระจุกงาม, "แนวคึกทางปรัชญาการศึกษาของผูบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตจังหวัดภาคกลาง" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 19.

²ศักดิ์ ประจักษ์ประธานพร, ปรัชญาการศึกษามับัพื้นฐาน (กรุงเทพมหานคร: โอเคียนส์ไทร์, 2526), หน้า 38.

4. ปรึชญาการศึกษาช่วยให้เห็นภาพรวมของกระบวนการทางการศึกษา
ไว้ทั้งหมด

5. ปรึชญาการศึกษาช่วยเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ให้กับวงการการศึกษา¹

เมื่อปรึชญาการศึกษาที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ
จัดการศึกษาทุกระดับ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบ
ความเชื่อทางปรึชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูใน
กรุงเทพมหานคร เพื่อหาคำตอบว่าผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษามีความเชื่อทาง
ปรึชญาการศึกษา เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และนอกจากนั้นเพื่อศึกษาว่าระหว่าง
ความเชื่อทางปรึชญาการศึกษา ที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษายึดถือ กับความเชื่อทาง
ปรึชญาการศึกษาที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จะแตกต่าง หรือสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งผล
จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรการสอนใน
วิทยาลัยครู นอกจากนั้นยังจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการ
พัฒนาบุคลากร ในสถาบันการฝึกหัดครูให้สอดคล้องกับแผนและนโยบายทางการศึกษาของ
ชาติอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อทางปรึชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และ
นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อทางปรึชญาการศึกษาของผู้บริหาร
อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อทางปรึชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์
และนักศึกษาที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน

¹ไพฑูรย์ สีนลารักษ์, ปรึชญาการศึกษาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 44-45.

4. เพื่อเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาวิทยาลัยครู ในกรุงเทพมหานคร ที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการคอมแมมสอบถาม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ที่มี เพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแตกต่างกัน
3. ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ได้จากการคอมแมมสอบถามแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ยึดปรัชญาการศึกษา 5 ลัทธิเป็นแนวทางคือ
 - 1.1 ลัทธิสารัตถนิยม (Essentialism)
 - 1.2 ลัทธินิรันดรนิยม (Perennialism)
 - 1.3 ลัทธิพัฒนาการนิยม (Progressivism)
 - 1.4 ลัทธิปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)
 - 1.5 ลัทธิอัตถิภาวนิยม (Existentialism)
2. จากปรัชญาการศึกษาทั้ง 5 ลัทธิจะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1 ความหมายการศึกษา
 - 2.2 จุดมุ่งหมายการศึกษา
 - 2.3 หลักสูตร
 - 2.4 บทบาทครู
 - 2.5 บทบาทผู้เรียน

2.6 บทบาทโรงเรียน

2.7 กระบวนการเรียนการสอน

2.8 การวัดและประเมินผลการศึกษา

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา
วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น

4. ตัวแปรที่จะศึกษาคือ

4.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

ก. สถานภาพความเป็นผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา

ข. เพศ แบ่งเป็นเพศหญิง และเพศชาย

ค. อายุ แบ่งเป็น 6 ระดับดังนี้

ต่ำกว่า 20 ปี

20 - 25 ปี

26 - 30 ปี

31 - 35 ปี

36 - 40 ปี

41 ปีขึ้นไป

ง. ประสบการณ์การทำงานแบ่งเป็น 6 ระดับดังนี้

ไม่มีประสบการณ์

1 - 5 ปี

6 - 10 ปี

11 - 15 ปี

16 - 20 ปี

21 ปีขึ้นไป

4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา 5 ลัทธิคือ

ก. ลัทธิสารัตถนิยม (Essentialism)

ข. ลัทธินิรันดรนิยม (Perennialism)

ค. ลัทธิพัฒนาการนิยม (Progressivism)

- ง. ลัทธิปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)
- จ. ลัทธิอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

ข้อกกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ถือว่า

1. ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาเป็นของตนเอง
 2. ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาเป็นสิ่งที่สามารถวัดได้ โดยใช้แบบสำรวจความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
 3. เกณฑ์สำหรับกำหนดระดับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาครั้งนี้ถือว่า ถ้าความดีในปรัชญาการศึกษาลัทธิใดสูงสุด ถือว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลัทธินั้น ๆ สูงสุด และถ้าความดีในปรัชญาการศึกษาลัทธิใดต่ำสุด ถือว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาในลัทธินั้น ๆ ต่ำสุด
 4. เกณฑ์การกำหนดระดับอายุและประสบการณ์การทำงานของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้
 - 4.1 ผู้บริหารอายุมากคือ 41 ปีขึ้นไป อายุน้อยคือต่ำกว่า 40 ปี ประสบการณ์มากคือ 16 ปีขึ้นไป และประสบการณ์น้อยคือ ต่ำกว่า 16 ปี
 - 4.2 อาจารย์อายุมากคือ 36 ปีขึ้นไป อายุน้อยคือต่ำกว่า 36 ปี ประสบการณ์มากคือ 16 ปีขึ้นไป และประสบการณ์น้อยคือต่ำกว่า 16 ปี
 - 4.3 นักศึกษาอายุมากคือ 26 ปีขึ้นไป อายุน้อยคือต่ำกว่า 26 ปี
- สำหรับประสบการณ์การทำงานของนักศึกษาแบ่ง เป็นมีประสบการณ์ กับไม่มีประสบการณ์ เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาคนควาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. เลือกกลุ่มตัวอย่าง

3. สร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปและอภิปรายผล

ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดดำเนินการ การแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ทางการศึกษา ตลอดจนแนวคิด ความเชื่อ และ ทฤษฎีต่าง ๆ ทางปรัชญาการศึกษาจากเอกสาร ตำราและผลงานการวิจัยต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง แล้วรวบรวมเป็นส่วนประกอบของงานวิจัยนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ และ นักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากคณะวิชาต่าง ๆ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะ วิทยาศาสตร์ คณะมนุษยและสังคมศาสตร์ และคณะวิทยาการจัดการ แล้วใช้วิธีสุ่ม อย่างง่าย (Simple Random Sampling) อีกครั้ง โดยยึดเกณฑ์ ร้อยละ 25 พันละ 10 หมื่นละ 1¹ ของจำนวนประชากรทั้งหมด 3606 คน คือ

ผู้บริหาร 206 คน

อาจารย์ 1050 คน

นักศึกษา 2350 คน²

¹ ประคอง กรรณสูต, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2525), หน้า 10.

² กรมการฝึกหัดครู, สถิติการศึกษาปี 2528, (กรุงเทพมหานคร: กองแผนงานกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ, 2528), ตารางที่ 1, 2 และ 10.

ไ้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งหมก 390 คน ดังนี้

ผู้บริหาร 50 คน

อาจารย์ 105 คน

นักศึกษา 235 คน

การสร้างเครื่องมือใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสำรวจความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา 5 ลิขที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา 5 ลิขชนิดเลือกตอบ (Multiple choice) แบบ 5 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาคนควาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาต่าง ๆ แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) พร้อมกับแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจริง จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาหาความเที่ยง (Reliability)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบระบุความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของตนเองว่าใกล้เคียงกับปรัชญาการศึกษา ลิขใด เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple choice)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือกับฝ่ายวิจัยและวางแผนของวิทยาลัยครูทั้ง 6 วิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกและรวบรวมแบบสอบถามไว้ให้ แล้วผู้วิจัยขอรับกลับด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 การศึกษาความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ใช้การแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) โดยแยกออกเป็น 5 ลัทธิคือ สวรรค์นิยม นිරันทรนิยม พิพฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม และ อติถิภาวนิยม และแต่ละลัทธิยังแยกออกเป็น 8 คำนี้ คือ ความหมายการศึกษา จุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร บทบาทครู บทบาทผู้เรียน บทบาทโรงเรียน กระบวนการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา พร้อมกับเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาใน 5 ลัทธิของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มตามตัวแปรด้านเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

ตอนที่ 4 เป็นการเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ที่ระบุว่าตนเองยึดถือ กับความเชื่อที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา หมายถึง แนวคิด หรือทัศนคติทางการศึกษา ที่บุคคลใช้เป็นหลักในการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษา หรือใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา ในทุก ๆ ด้าน

ปรัชญาการศึกษา หมายถึง แนวคิด ความเชื่อ หรือทฤษฎีทางการศึกษา
ได้แก่

1. ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม (Essentialism) หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่า การศึกษาคือการอนุรักษ์ และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

2. ปรัชญาการศึกษานิรันดรนิยม (Perennialism) หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่า การศึกษาคือ การพัฒนาพลังทางเหตุผลให้บุคคลเป็นเลิศทางปัญญาและจริยธรรม

3. ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่า การศึกษาคือการจักประสบการณ์ให้กับผู้เรียนได้รู้จักปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม

4. ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่า การศึกษาคือเครื่องมือในการแก้ปัญหา และปฏิรูปสังคมใหม่ โดยเน้นศักยภาพของสังคมมากกว่าศักยภาพส่วนบุคคล

5. ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (Existentialism) หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีความเชื่อว่า การศึกษาคือการให้เสรีภาพแก่บุคคลในการเลือกค้นพบและรู้จักตนเอง

ผู้บริหาร หมายถึง ข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้ง (เลือกตั้ง) จากสภาการศึกษาให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ หัวหน้าภาค และรองหัวหน้าภาค

อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งจากสภาการศึกษาให้ดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำทำการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 ในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาของผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลนั้นไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นข้อมูลสำหรับแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการสอนในวิทยาลัยครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการเรียนการสอนของนักศึกษาและอาจารย์ในวิทยาลัยครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนการจัดการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาของวิทยาลัยครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย